

Saksbehandlar   Siri Nedrebø leder teknisk forvaltning
ArkivsakID: 20/537
Arkivkode: FA-L12

Høringsuttalelse, forenklet høring av detaljplan for miljø og landskap, ny råvannsforsyning Birkelandsvatnet

Saksnummer	Utval	Møtedato
027/23	Formannskapet	18.04.2023

Kommunedirektøren sitt forslag til høringsuttalelse:

Bjerkreim kommune har følgende merknader til høringen av Detaljplan for miljø og landskap i forbindelse med ny råvannsforsyning, Birkelandsvatnet:

- Det er opplyst at deponi B1 og B2 vil i praksis ikke bli benyttet. Det fremstår som uklart i detaljplanen om deponi 1 er flyttet? «Arealbrukskartet» og «oversiktstegning og snitt» samsvarer ikke når det gjelder utstrekning av deponi B3. I forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan etter plan- og bygningsloven må det fremgå om området deponi B1 skal utgå eller om det skal omdisponeres. Området for deponi B2 bør ikke videreføres i reguleringsplanen.
- Areal i deponi B3 er i konsesjonen forutsatt opparbeidet til dyrket mark etter anleggs-fasen. Kommunen vil stille krav om at det tas inn bestemmelser i reguleringsplanen som sikrer tilbakeføring til LNF, og hvordan denne opparbeidelsen skal gjennom-føres.
- I denne saken er det innvilget konsesjon etter vannressursloven. Dersom detaljplanen med endringer blir vedtatt av NVE, legger kommunen til grunn at forholdet til vannressursloven er tilstrekkelig avklart. Det forutsettes da at fremtidig reguleringsplan som samsvarer med detaljplanen kan behandles uten at man på nytt må vurdere tiltaket etter vannressursloven. Dette gjelder også i forhold til § 11 om bevaring av kantvegetasjon siden utfylling i vann blir fastsatt i plan etter plan- og bygningsloven. Det fremgår av detaljplanen at planer for kantvegetasjon vil bli lagt inn i regulerings-planen for området. Kommunen er enig i at dette bør tas inn i reguleringsplanen.
- Kommunen legger til grunn at det ved fremtidige tiltak ikke er behov for egen tillatelse etter bokstav a og b i Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Fysiske tiltak etter punkt c i forskriftens § 1 vil fortsatt kreve egen tillatelse.
- Krav om tildekking og revegetasjon av skråningsutslag ved Skogatjørna bør sikres gjennom bestemmelse i reguleringsplan med mindre dette er vilkår i konsesjonen.
- Behovet for hensynssone rundt råvannskilden blir vurdert i forbindelse med reguleringsplanen.
- Løsninger for krysning av Kyrkjebekken og Stølsånå bør avklares i detaljplan, og ikke avventes til reguleringsplanen.
- Dersom kulturminnemyndighetene akspeterer kulturminner fjernes, har ikke kommunen innvendinger.
- I reguleringsplanen må høyspentlinjen vises som faresone med tilknyttede

- bestemmelser om byggeforbud.
- Drivstoffstasjoner og vaskeanlegg for anleggsutstyr på riggområder vil kreve vurdering etter forurensningsloven (ev. utslippstillatelse)
- Kommunen forutsetter at anleggsarbeidet gjennomføres i tråd med «Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags og energianlegg».
- Kommunen forutsetter at alle områder som er brukt midlertidig i forbindelse med anleggsarbeidet skal istandsettes og tilbakeføres etter at anlegget er etablert.

18.04.2023 Formannskapet

Bente Gro M. Slettebø (Sp) satte frem forslag om å stryke kulepunkt 6: *"Behovet for hensynssone rundt råvannskilden blir vurdert i forbindelse med reguleringsplanen"*

Avstemming:

Bente Gro M. Slettebø sitt forslag ble enstemmig vedtatt.

Kommunedirektøren sitt forslag, med vedtatt endring, ble deretter enstemmig vedtatt.

FSK- 027/23 Vedtak:

Bjerkreim kommune har følgende merknader til høringen av Detaljplan for miljø og landskap i forbindelse med ny råvannsforsyning, Birkelandsvatnet:

- Det er opplyst at deponi B1 og B2 vil i praksis ikke bli benyttet. Det fremstår som uklart i detaljplanen om deponi 1 er flyttet? «Arealbrukskartet» og «oversiktstegning og snitt» samsvarer ikke når det gjelder utstrekning av deponi B3. I forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan etter plan- og bygningsloven må det fremgå om området deponi B1 skal utgå eller om det skal omdisponeres. Området for deponi B2 bør ikke videreføres i reguleringsplanen.
- Areal i deponi B3 er i konsesjonen forutsatt opparbeidet til dyrket mark etter anleggs-fasen. Kommunen vil stille krav om at det tas inn bestemmelser i reguleringsplanen som sikrer tilbakeføring til LNF, og hvordan denne opparbeidelsen skal gjennom-føres.
- I denne saken er det innvilget konsesjon etter vannressursloven. Dersom detaljplanen med endringer blir vedtatt av NVE, legger kommunen til grunn at forholdet til vannressursloven er tilstrekkelig avklart. Det forutsettes da at fremtidig reguleringsplan som samsvarer med detaljplanen kan behandles uten at man på nytt må vurdere tiltaket etter vannressursloven. Dette gjelder også i forhold til § 11 om bevaring av kantvegetasjon siden utfylling i vann blir fastsatt i plan etter plan- og bygningsloven. Det fremgår av detaljplanen at planer for kantvegetasjon vil bli lagt inn i regulerings-planen for området. Kommunen er enig i at dette bør tas inn i reguleringsplanen.
- Kommunen legger til grunn at det ved fremtidige tiltak ikke er behov for egen tillatelse etter bokstav a og b i Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Fysiske tiltak etter punkt c i forskriftens § 1 vil fortsatt kreve egen tillatelse.
- Krav om tildekking og revegetasjon av skråningsutslag ved Skogatjørna bør sikres gjennom bestemmelse i reguleringsplan med mindre dette er vilkår i konsesjonen.
- Løsninger for krysning av Kyrkjebekken og Stølsånå bør avklares i detaljplan, og ikke avventes til reguleringsplanen.
- Dersom kulturminnemyndighetene akspeterer kulturminner fjernes, har ikke kommunen innvendinger.
- I reguleringsplanen må høyspentlinjen vises som faresone med tilknyttede bestemmelser om byggeforbud.
- Drivstoffstasjoner og vaskeanlegg for anleggsutstyr på riggområder vil kreve vurdering etter forurensningsloven (ev. utslippstillatelse)
- Kommunen forutsetter at anleggsarbeidet gjennomføres i tråd med «Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags og energianlegg».
- Kommunen forutsetter at alle områder som er brukt midlertidig i forbindelse med anleggsarbeidet skal istandsettes og tilbakeføres etter at anlegget er etablert.

Høringsuttalelse, forenklet høring av detaljplan for miljø og landskap, ny råvannsforsyning Birkelandsvatnet

Saken gjelder:

Bjerkreim kommune har motatt høringsnotat i forbindelse med detaljplan for miljø og landskap (heretter detaljplanen) for ny råvannsforsyning Birkelandsvatnet.

Kommunen har fått utsatt høringsfrist til 19.april 2023.

Faktiske opplysninger:

I brev datert 03.03.2023 har NVE (Norges vassdrags- og energidirektorat) sendt ut forenklet høring av IVAR IKS sitt forslag til detaljplan for miljø og landskap i tilknytning til ny råvannsforsyning i Birkelandsvatnet i Bjerkreim kommune.

Konsesjon til bygging av råvannsforsyning fra Birkelandsvatnet ble gitt ved OEDs vedtak datert 20.05.2020.

Detaljplanen viser de ulike anleggsområdene og hvilke permanente og midlertidige inngrep prosjektet vil medføre. Det er også gjort rede for avbøtende natur- og landskapsmessige tiltak som planlegges utført. Planlagt oppstart for anleggsarbeidene er i 2023. Byggetiden for prosjektet er anslått til ca. 3 år.

Den fremlagte detaljplanen beskriver videre hvordan byggingen av det konsesjonsgitte anlegget er planlagt gjennomført. Bygging av anlegget er underlagt offentlig tilsyn. Tilsynet utføres av NVE, og NVE skal godkjenne detaljplanen før arbeidene kan starte opp. NVE vil kontrollere at arbeidene skjer i henhold til konsesjonsvilkår og godkjente planer, herunder at anleggsområdene blir forsvarlig ryddet og istandsatt.

I denne høringen ber NVE om innspill på endringer av tiltaket som ikke har vært belyst gjennom konsesjonsprosessen, og innspill knyttet til endret kunnskapsgrunnlag.

Bjerkreim kommune bes særskilt om å kommentere forholdet rundt arealbruk, anleggsvirksomhet, anleggsveier, riggområder og deponier. Det bes spesielt om at Bjerkreim kommune kommenterer forholdet til reguleringsplanen.

Vurderinger:

Konsesjonen ligger til grunn for høringen og selve konsesjonsspørsmålet er ikke gjenstand for ny høring.

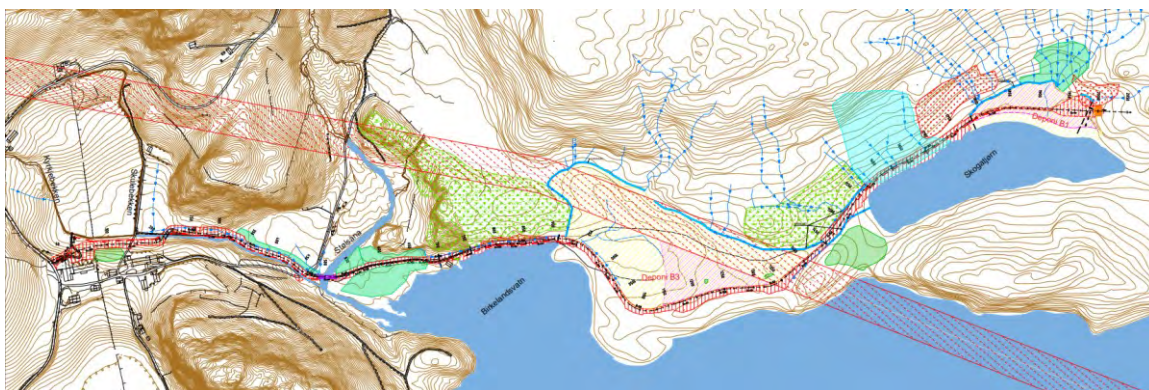
Bjerkreim kommune er bedt om å kommentere forholdet rundt arealbruk, anleggsvirksomhet, anleggsveier, riggområder og deponier. Vi har ikke mottatt endelig planbeskrivelse med bestemmelser, så våre merknader knyttes opp mot detaljplanen for miljø- og landskap, og peker på forhold som kommunen anser som viktige i fremtidig reguleringsplan.

Beskrivelse av anlegget:

Birkelandsvatnet (inkludert nedbørfeltet for Stølsvatnet/Romsvatna) blir hovedkilden som skal være permanent forsyning i forsyningsområdet til IVAR. Tiltaket skal sikre tilstrekkelige mengder drikkevann til Stavangerregionen fram mot 2050. Konsesjonen gjelder et vannuttak på inntil 2,5 m³/s fra Birkelandsvatnet, ca. 4,8 km ny råvasstunell og ein 0,8 km lang service- og tilkomsttunell med portalbygg. Sprengsteinmasser fra driving av tunellene er det planlagt å deponere lokalt.

Tiltaket medfører følgende synlige anlegg:

- Anleggsvei med lengde 2 km som opparbeides til permanent adkomstvei
- Deponier med sprengsteinmasser fra tunnelarbeidene
- Portalbygg med parkering/snuplass

Eksisterende kilder, Storavatn skal være suppleringskilde og Stølsvatnet/Romsvatna skal være både suppleringskilde og reguleringsmagasin. I tørrværsituasjoner vil vann fra Stølsvatnet/Romsvatna ledes til Birkelandsvatnet for å opprettholde en minstevannføring ut av Birkelandsvatnet.

Følgende dimensjonerende vannstands nivåer i Birkelandsvatnet legges til grunn for prosjektet:

- Høyeste vannstand +182,00 (0,77 m over stormen Synne1 i 2015)
- Gjennomsnittlig vannstand +179,40

Dimensjonerende uttak av råvann fra Birkelandsvatnet til vannbehandling settes til en gjennomsnittlig mengde på 2,5 m³/s utjevnet per uke.

Nødvendige forutsetninger som er lagt til grunn i konsesjonen er implementert i detaljplanen.

Endringer i forhold til konsesjon:

Endringer som er gjort i forhold til konsesjonen er vist i Detaljplan for miljø og landskap fra side 12.

Veglinje som vist på illustrasjonen under er endret for å unngå betydelige inngrep i

fjellskjæringen med rasfare som ligger inntil eksisterende traktorveg langs Birkelandsvatnet, samt området med naturtype av høy nasjonal verdi. Endringen medfører behov for utfylling i Birkelandsvatnet på denne strekningen. I området som er berørt av fylling er det ikke registret naturtyper med høy verdi.

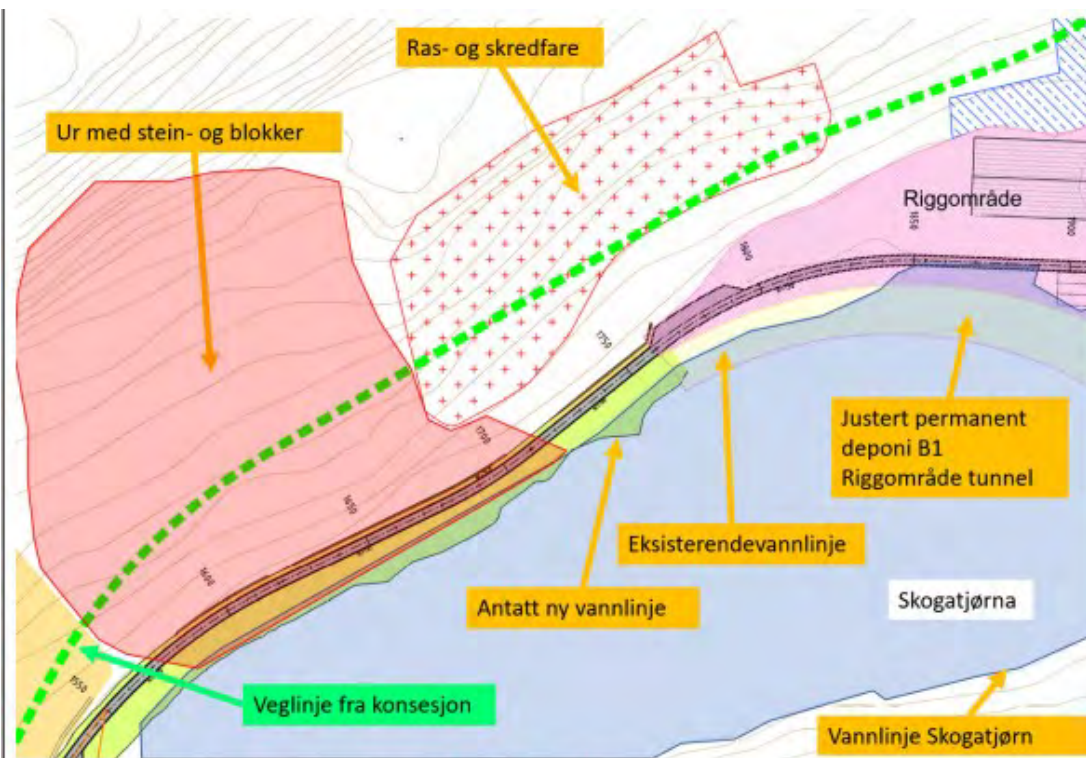

Figur 4: Profil 700-920 Veglinje mellom Birkelandsvatnet og fjellskjæring

Det pekes på fire forhold som forsvarer en utfylling i Birkelandsvatnet:

- Ikke behov for fjellskjæring som gir visuell endring i kulturlandskapsbildet (Konsesjonen)
- Ikke inngrep i nasjonalt viktig naturtypeområde
- Flomvurderinger som gjør det nødvendig å løfte vegen over flomvannstand
- Fjellskjæringen langs Birkelandsvatnet er angitt som ras- og skredfarlig

Veglinjen fra konsesjonen følger eksisterende tursti på nordsiden av Skogatjørna. For å unngå rasutsatte områder legges veien langs Skogatjørna på denne strekningen med nødvendige utfyllinger på denne strekningen.

Figur 8: Veglinje langs Skogatjørna med skissert behov for utfylling

Figur 27: Adkomstveg langs Birkelandsvatn

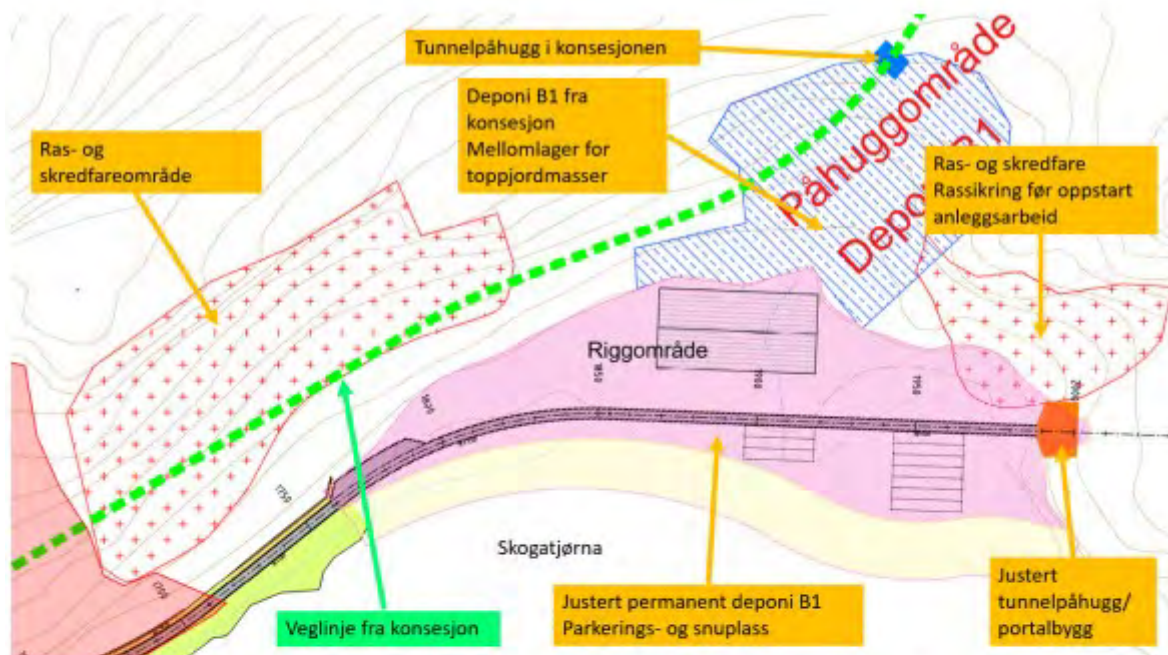
Figur 28: Fylling i Birkelandsvatnet, skråning og eksisterende båthus

Tunnelpåhugget flyttet til et lavere nivå og nærmere Skogatjørna.

Deponier:

Deponi B1 er flyttet til riggområdet foran portalbygget.

Figur 9: Oppfylling for riggområde og framtidig snuplass/parkering ved portalbygg

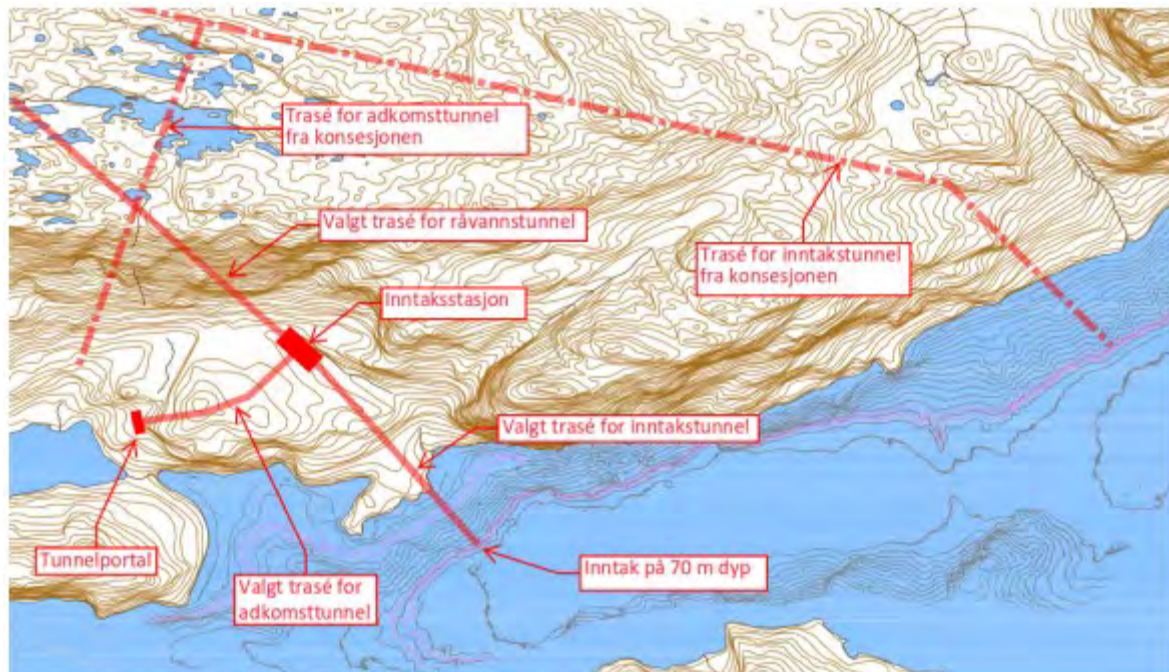
Figur 10: Illustrasjon som viser adkomstveg langs Skogatjørna og oppfylt område ved portalbygning.

Depoinbeholdningen er redusert til ca 170 000 m³. Illustrasjonen under viser deponier fra konsesjonen:

Det er opplyst at deponi B1 og B2 vil i praksis ikke bli benyttet. Det er ikke praktisk mulig å benytte deponi B1, og innenfor B2 har kulturminnemyndighetene påvist kulturminner. Det er uklart i detaljplanen om deponi 1 er flyttet. «Arealbrukskartet» og «oversiktstegning og snitt» samsvarer ikke når det gjelder utstrekning av deponi B1 og B3.

Inntakspunktet for tunell er endret på grunn av løsmasser.

Figur 12: Tunneltraseer og inntakspunkt i konsesjon og valgte traseer og inntakspunkt

Vassdragsressursloven:

Stortinget har forutsatt at verneverdiene i vernede vassdrag skal søkes ivaretatt også mot andre inngrep enn kraftutbygging.

I denne saken er det innvilget konsesjon etter vannressursloven, og dersom detaljplanen med endringer blir vedtatt av NVE, legger kommunen til grunn at forholdet til vannressursloven er tilstrekkelig avklart. Det forutsettes da at fremtidig reguleringsplan som samsvarer med detaljplanen kan behandles uten at man på nytt må vurdere avklaringer etter vannressursloven. Dette gjelder også i forhold til § 11 om bevaring av kantvegetasjon siden utfylling i vann blir fastsatt i plan etter plan- og bygningsloven.

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag

Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 1 sier at det uten tillatelse er forbudt å gjennomføre fysiske tiltak som:

- a. medfører eller kan medføre fare for forringelse av produksjonsmuligheter for fisk eller andre ferskvannsorganismer,
- b. bygging av terskler, graving av fiskehøler og utlegging av større steiner som kan øke eller forskyve fangst av fisk i vassdrag, og
- c. har til hensikt å forandre fiskearter sin produksjon, bestandsstørrelse eller utbredelse.

Punkt a og b gjelder ikke dersom tiltaket krever konsesjon etter vassdragsreguleringsloven eller vannressursloven. Kommunen legger til grunn at det ved fremtidige tiltak ikke er behov for egen tillatelse etter bokstav a og b. Fysiske tiltak etter punkt c vil fortsatt kreve egen tillatelse.

Skråningsutslagene som blir synlige i dagen ved utfylling i Skogatjørna skal revegeteres og tildekkes med stedegne jordmasser.

Forholdet til kommuneplan:

Detaljeplanen viser til at det skal foretas utfylling i vann i strid med gjeldende kommuneplan. Ved reguleringsplan er det imidlertid mulig å fravike gjeldende kommuneplan. I forbindelse med reguleringsplanen må behovet for hensynssone rundt råvannskilden vurderes. Det er ikke alle steder det er behov for konkrete restriksjoner knyttet til hensynssonene, men det at det er en hensynssone gir en ekstra påminnelse om å vurdere hvorvidt eventuelle nye tiltak kan påvirke drikkevannet negativt.

Verneområder:

Kyrkjebekken kan være gytebekk for aure. Krysninger av bekken må skje på en måte som ikke medfører hindringer for fiskeoppgangen. Det samme gjelder for Stølsånå som kan ha potensial for ny oppgang av fisk.

Det er foreslått at krysning av Stølsåna gjøres uten utfylling i vannveien, jf. kriterium i retningslinjer for nasjonale laksevassdrag, jf. tabell 6.1 Beskyttelsesregime i nasjonale laksevassdrag, St.prp. nr. 32 (2006–2007). Kantsone langs Kyrkjebekken sikres med gjerde i anleggsfasen, ref kap. 2.2.9.

Løsninger for krysning av både Kyrkjebekken og Stølsånå bør avklares i detaljplan, og ikke avventes til reguleringsplanen.

Figur 15: Illustrasjon Kyrkjebekken og Stølsåna, samt kryssingen av Kyrkjebekken

Kulturminner:

Kulturminnemyndigheten i Rogaland fylkeskommune har registrert kulturminner i to omganger, siste registrering er utført sommeren 2021. Det er registrert kulturminner som er i konflikt med deponiområde B3. Det er også hensynet til kulturminner som er årsaken til at deponiområde B2 ikke lenger skal benyttes som deponi for sprengstein. Kulturminnene blir sikret i anleggsfasen. Dersom kulturminnemyndighetene akspeterer at disse kulturminnene fjernes, har ikke kommunen innvendinger.

Forurensning:

Fylkesmannen har ikke funnet det nødvendig med egen konsesjon etter forurensningsloven. Utslipp i anleggsfasen kan medføre forurensning, og nødvendig søknad vil bli sendt til Statsforvalteren.

Skredfare:

KU fra 2015 har påvist 4 områder som er skredutsatt.

Skredfare skal utredes på en slik måte at vurderingene gjøres opp mot krav i teknisk forskrift – dette for alle skredtypens som kan utgjøre en fare i området. KU er gjennomført i 2015. I løpet av de siste år har det vært økt fokus på klimaendringer og i veilederen «utbygging i fareområde» er det pekt på at hensynet til klimatilpasning må ivaretas i arealplanleggingen. Årsakssammenhengen mellom klima og skred er komplekse. Flere store nedbørshendelser i bratt terreng tilsier økt fare for jord- og flomskred.

Som avbøtende tiltak i forhold til ras er det vist til at vegen er hevet og flyttet ut i vannet ved den tilnærmet vertikale bergveggen langs Birkelandsvatnet. Dette er gjort for å etablere en fanggrøft for nedfall av stein fra fjellskjæring. I tillegg skal det utføres rensk av løst fjell og sikring med bolter etter vurdering av geolog. Ref kap. 2.2.8. Kommunen legger til grunn at det tas høyde for klimaendringer ved prosjektering av sikringstiltak knyttet til rasfaren.

Arealbruk:

I området som blir berørt av utbyggingen er det både beitemark og dyrket mark. Areal i deponi B3 er i konsesjonen forutsatt opparbeidet til dyrket mark etter anleggsfasen.

Kommunen vil stille krav om at det tas inn bestemmelser i reguleringsplanen om hvordan denne opparbeidelsen skal gjennomføres.

Høyspentlinje:

I reguleringsplanen må høyspentlinjen vises som faresone med tilknyttede bestemmelser om byggeforbud.

Anleggsfasen:

NVE har på sin hjemmeside en god beskrivelse av hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres. Kommunen forutsetter at anleggsarbeidet gjennomføres i tråd med «Veileder for terrengbehandling ved bygging av vassdrags og energianlegg».

Kommunen forutsetter at alle områder som er brukt midlertidig i forbindelse med anleggsarbeidet skal istandsettes og tilbakeføres etter at anlegget er etablert.

For en nærmere beskrivelse av tiltaket viser vi til detaljplanen fra s. 28.

Det er utarbeidet eget miljøprogram og egen miljøoppfølgingsplan. Vi har ikke merknader til dette/denne.